

Nr 11

Utlåtande i anledning av motioner angående skattemotsvarigheten för postbanken.

I de likalydande motionerna I: 382 av herr *Brundin m. fl.* och II: 428 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* hemställas att riksdagen skall »besluta

1. att vid beräkning av postbankens skattemotsvarighet hänsyn även tages till kommunal utdebitering,

2. att en utredning tillsättes med uppgift att föreslå ett system för ersättning till kommunerna för utebliven skatteintäkt».

Gällande ordning och frågans tidigare behandling

I samband med antagande av lag om postbanken, vilken trätt i kraft den 1 januari 1970, godkände riksdagen i enlighet med vad Kungl. Maj:t förordat riktlinjer för bl. a. postbankens skyldigheter i fråga om avkastning och utgivande av skattemotsvarighet (prop. 1969: 158, BaU 53).

I propositionen (s. 45) erinrade chefen för finansdepartementet om att postbanken enligt dittillsvarande regler var befriad från skyldighet att erlagga inkomstskatt. För att det i möjligaste mån skulle skapas konkurrenslikställighet mellan postbanken och övriga bankinstitut förordade han att postbanken fortsättningsvis skulle till statsverket erlagga en motsvarighet till den statliga inkomstskatten. Skattemotsvarigheten borde vara 40 % av den redovisade vinsten, vilket motsvarade statsskatten för affärsbankerna. Departementschefen ansåg däremot inte att postbanken skulle åläggas att betala kommunal inkomstskatt.

Till grund för propositionen i denna del låg en av poststyrelsen framlagd promemoria. Poststyrelsen föreslog att avsättning av vinstmedel i rörelsen skulle i mån av behov och av tillgång till överskottsmedel kunna ske vid fastställande av årsbokslut. Hälften av överskottsbeloppet borde därvid tillföras verkskapitalet och kunna betraktas som beskattade vinstmedel, medan återstoden borde anses som skattemotsvarighet, vilken emellertid automatiskt skulle återlånas och bokföras som statsverkslån.

Poststyrelsens förslag anslöt sig i vissa hänseenden — bl. a. beträffande terminologin — till det förslag som framlagts i affärsverksutredningens betänkande (SOU 1968: 45). Den av utredningen förordade utformningen

av affärsverkens avkastningskrav innefattade bl. a. att affärsverken skulle till statsverket inleverera en skattemotsvarighet, avsedd att representera aktiebolagens statliga inkomstskatt. Skattemotsvarigheten skulle under rådande förhållanden beräknas såsom 40 % av redovisat överskott. I fråga om kommunal inkomstskatt anförde affärsverksutredningen att sådan erlades av vissa verk, medan andra verk genom särskilda lagbestämmelser undantagits från skyldighet att erlagga dylik skatt. Av dessa skäl hade utredningen ej funnit anledning att inkludera kommunala skatter vid beräkningen av skattekompensationen.

I anledning av propositionen om postbanken väcktes motioner med begäran att riksdagen skulle uttala att vid beräkning av postbankens skattemotsvarighet hänsyn borde tagas även till kommunal utdebitering. Utskottet anslöt sig till departementschefens bedömning av frågan och avstyrkte motionerna. I en reservation av utskottets borgerliga ledamöter yrkades att skattemotsvarigheten skulle bestämmas till 53 %, så att den komme att bättre svara mot den totala inkomstskattebelastning som åvilar övriga kreditinstitut. Reservanterna påtalade att departementschefen inte givit någon motivering för sitt förslag att den kommunala inkomstskatten inte skulle beaktas. De föreslog också en utredning med sikte på ett system enligt vilket vederbörande kommuner finge del av de ytterligare medel som skulle tillkomma dem om postbanken vore skattskyldig för sin rörelse.

Vid ärendets behandling i kamrarna gjordes av företrädare för utskottsmajoriteten — herr Ståhle (s) i första kammaren (prot. nr 43 s. 62) och herr Rask (s) i andra kammaren (prot. nr 43 s. 80) — vissa uttalanden som torde böra beaktas i detta sammanhang. Talesmännen erinrade om att postbanken enligt vad som framgick av propositionen hade ett stort nedskrivningsbehov, sammanhängande med bankens placeringsstruktur. Detta nedskrivningsbehov beräknades nu till ca 300 milj. kr. Genom avsättningar av överskottsmedel måste postbanken enligt lagförslaget senast den 1 januari 1975 ha klarat detta nedskrivningsproblem och helst också genom överavskrivningar ha ytterligare konsoliderat sin ställning. Härav följde att postbanken med all sannolikhet inte skulle kunna redovisa någon egentlig vinst under de fem första verksamhetsåren och troligen inte heller under de därefter närmast följande. Även om vanliga skatteregler vore direkt tillämpliga på postbanken skulle denna sålunda inte vara skyldig att betala någon skatt på sin rörelse. Vid angivna förhållanden fann talesmännen det för tillfället vara meningslöst att diskutera om motsvarighet till kommunal skatt skulle utgå eller inte. De sade sig ha inhämtat att den närmare skattemässiga behandlingen av postbanken skulle tas upp i samband med att regeringen toge ställning till affärsverksutredningens förslag i fråga om de affärsdrivande verken. Detta ställningstagande komme att föreligga i god tid före utgången av den femåriga övergångstid som skulle gälla för postbanken.

Motionerna

Den särställning som postbanken intar genom att motsvarighet till kommunalskatten inte påföres den medför, säger motionärerna, konkurrensfördelar gentemot andra kreditinstitut, vilket påverkar dess möjligheter att öka sin marknadsandel. Förhållandet leder också till minskade skatteintäkter i de kommuner där postbanken är verksam. För att konkurrenslikställighet skall uppnås föreslår motionärerna att postbanken påföres en skattemotsvarighet uppgående till 53 % av vinsten. Härav bör — efter utredning rörande fördelningen — till berörda kommuner utbetalas den del som kan beräknas avse kommunalskatt.

Utskottet

Frågan om motsvarighet för postbankens del till den kommunalskatt som övriga kreditinstitut har att erlægga blev, såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen, prövad när riksdagen i december förra året tog ställning till Kungl. Maj:ts förslag om rörelse regler för postbanken. Därvid framgick att frågan måste anses sakna omedelbar aktualitet, eftersom postbanken med hänsyn till det stora nedskrivningsbehov som de nya reglerna föranleder inte kan beräknas redovisa någon egentlig vinst under de närmaste fem verksamhetsåren. Det klargjordes också att den skattemässiga behandlingen av postbanken komme att under loppet av denna övergångstid tas upp till ytterligare övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli i samband med ställningstagandet till affärsverksutredningens förslag rörande avkastningskrav etc. för de affärsdrivande verken. Det är sålunda enligt utskottets mening uppenbart att frågan om kommunalskattemotsvarighet för postbanken kommer att bli omprövad i god tid före den tidpunkt då den kan få reell betydelse.

Med hänvisning till vad nu anförts hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionerna I: 382 och II: 428.

Stockholm den 17 februari 1970

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Åkerlund (m), Lundin (s), Larfors (s), Mattsson (cp), Annerås (fp) och Brundin (m);

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp)*, Larsson i Umeå (fp), Rask (s), Svensson i Eskilstuna (s), fru Dahl (s) och herr Åsling (cp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Åkerlund (m), Mattsson (cp), Annerås (fp), Brundin (m), Regnéll (m), Börjesson i Glömminge (cp), Larsson i Umeå (fp) och Åsling (cp), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»De riktlinjer för postbankens skyldighet i fråga om avkastning m. m. som fastställdes i december förra året innefattar att postbanken till statsverket skall erlægga en motsvarighet till övriga kreditinstituts inkomstskatt. Anordningen motiveras av kravet på konkurrenslikställighet mellan bankerna. Detta krav tillgodoses dock inte genom den procentsats, 40 %, som angivits för skattemotsvarigheten. Denna procentsats är nämligen den som gäller för statlig inkomstskatt, och någon hänsyn till den kommunala inkomstskatten har sålunda icke tagits. En konsekvens härav blir att postbanken behåller en särställning som medför konkurrensfördelar. Ett sådant förhållande är enligt utskottets mening inte godtagbart.

Utskottet anser att skattemotsvarigheten tills vidare bör beräknas till 53 %, så att den kommer att vara i paritet med den totala skattebelastning som åvilar övriga kreditinstitut. Dessutom bör eftersträvas att få till stånd en ordning som innebär att vederbörande kommuner erhåller de medel som skulle tillkomma dem om postbanken vore skattskyldig för sin rörelse. I detta syfte erfordras en utredning, som snarast bör verkställas.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen i anledning av motionerna I: 382 och II: 428 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet ovan anfört rörande skattemotsvarigheten för postbanken.»